

กระบวนการเลือกและนำเสนอ “ความเป็นไทย” ในนิตยสาร “สวัสดี”

นางชยาพร เพชรโพธิ์ศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-632-924-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**SELECTION PROCESS AND THE PRESENTATION OF
"THAI CONCEPTUALIZATION"
IN "SAWASDEE" MAGAZINE**

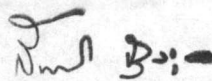
MRS. CHAYAPORN   PETCHPOSRI

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University
1996
ISBN 974-632-924-3**

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

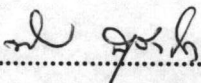
กระบวนการเลือกและนำเสนอ “ความเป็นไทย” ในนิตยสาร “สวัสดี”
นางชยาพร เพชรโพธิ์ศรี
การสื่อสารมวลชน
รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนาไพจิตร

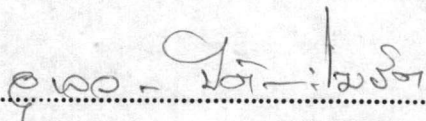
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

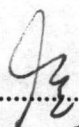

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ งามสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นันทวัน สุชาไธ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนาไพจิตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

C650446 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: SELECTION PROCESS/PRESENTATION/THAI CONCEPTUALIZATION

CHAYAPORN PETCHPOSRI : SELECTION PROCESS AND THE PRESENTATION OF
"THAI CONCEPTUALIZATION" IN "SAWASDEE" MAGAZINE. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. UBOLWAN PITIPATANACOSIT, 161 pp. ISBN 974-632-924-3

This research aims at analyzing the selection and presentation processes of "Thai Conceptualization" and related factors in "Sawasdee" magazine. This study was conducted by means of a content analysis of 12 volumes of Sawasdee Magazine from 1992 to 1994 and an in-depth interview.

The findings of the study reveal that "Thai Conceptualization" can be classified into 7 categories : Buddhism, the royal family, Thai traditions and way of life, arts and architecture, Thai language and literature, and uniquely Thai characteristics. The selection process for "Thai Conceptualization" consists of 4 dimensions: 1) "Thai Conceptualization" is selected in accordance with the structure of the magazine which is divided into 4 different parts: introduction, columns, articles, and an advertisement for Thai Airways International; 2) the selection of "Thai Conceptualization" is done by the editor, authors, photographers, related division and advertising companies; 3) the "Thai Conceptualization" criteria are based on the fact that they do not present negative images of Thailand; they are concrete; they involve foreigners' participation; they do not consider political issues, and they can promote sales; and 4) those responsible for the decision are the Sawasdee committee.

The presentation of "Thai Conceptualization" can be categorized into 3 dimensions: 1) The introduction and sections do not vary across the volumes while the articles come in different forms; 2) the meaning and content presented are mainly to show off "Thai Conceptualization" both in reality and media creation 3) the purposes of the presentation vary according to the structure of the magazine-to publicize Thai culture and tradition, to disseminate news and information valuable for business and investment, to create and promote the service image, and to promote sales.

Factors which influence the selection and presentation of "Thai Conceptualization" are Thai Airways' and the magazine's policy and image, the readers, the target market, and cultural factors, etc.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..... ศุภพร เพชรโพธิ์พงษ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ๑๓๐ - นิต - : ๒๖๖.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์และโฆษิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งกรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา และคำแนะนำต่างๆ ที่มีค่าอย่างยิ่งในการทำวิจัยนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้จุดประกายความสนใจเรื่อง “ความเป็นไทย” ให้แก่ผู้วิจัย และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องวัฒนธรรม และวัฒนธรรมของประเพณีการเลือกสรรวัฒนธรรมให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. นันทวัน สุชาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการนิเทศสาร “สวัสดิ” และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทำการสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลอันมีค่าอย่างยิ่ง อันได้แก่ คุณเชิดชัย เมทะนะยานนท์ คุณวิรงรอง จันวิจิจ คุณสนธิ อิศวพรชัย คุณกุมารี รัตนทิพ คุณวิไล วงษ์กรรวเวช คุณจิตรดี รังควร คุณสรวณี คงสิริ คุณชุติมณฑน์ วัชรปรีชา และคุณสุตวิภ จรรยาวัชร์

และงานวิจัยนี้คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงลงได้ หากมิได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องทุกท่าน และเพื่อนร่วมงานที่เข้าอกเข้าใจ และสนับสนุนด้านกำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบคุณบรรดาเพื่อนๆ ทุกคน ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัยมาตลอดเที่ยวบินปริญญาโทนี้ และมีวันนี้เพราะสัญญาได้ดั้นดอกท้อในวันวาน

และที่จะขาดเสียมิได้ที่จะต้องกล่าวคำขอบคุณจากใจ คือคุณจิตรกร เพชรโพธิ์ศรี ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจอย่างเจียบ ๆ และอดทน มาตลอดเที่ยวบินนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ๆ ทุกคนที่คอยสนับสนุนด้านกำลังใจมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เพื่อให้มีวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณพ่อซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อความภาคภูมิใจของทุกคนในครอบครัวผู้เป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย

ชยาพร เพชรโพธิ์ศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหาคำว่า "วัฒนธรรม".....	5
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตการวิจัย.....	5
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
	นิยามคำว่า "วัฒนธรรม".....	8
	วัฒนธรรมหลักของไทย และความเป็นไทย.....	13
	การผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม	
	และวัฒนธรรมของประเพณีการเลือกสรรวัฒนธรรม.....	15
	การผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม.....	15
	วัฒนธรรมของประเพณีการเลือกสรรวัฒนธรรม.....	16
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	19
	แหล่งข้อมูล.....	19
	การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
	การนำเสนอข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	การวิเคราะห์กระบวนการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเลือก “ความเป็นไทย” ในนิตยสาร “สวัสดี”.....	30
	การผลิตนิตยสาร “สวัสดี”.....	30
	ขั้นตอนการผลิตนิตยสาร “สวัสดี”.....	31
	1. ส่วนนำ.....	33
	1.1 ชื่อนิตยสาร.....	33
	1.2 หน้าปก.....	38
	1.3 หน้าสารบัญ.....	45
	2. คอลัมน์ประจำ.....	49
	2.1 คอลัมน์ Festivals.....	49
	2.2 คอลัมน์ Things Thai.....	55
	2.3 คอลัมน์ A Few Thai Words.....	67
	3. บทความ.....	71
	4. หน้าโฆษณา.....	79
	ข้อค้นพบ.....	87
5	การวิเคราะห์วิธีการนำเสนอแนวคิดเรื่อง “ความเป็นไทย” ในนิตยสาร “สวัสดี”.....	88
	1. ส่วนนำ.....	88
	1.1 ชื่อนิตยสาร.....	88
	1.2 หน้าปก.....	92
	1.3 หน้าสารบัญ.....	95
	2. คอลัมน์ประจำ.....	99
	2.1 คอลัมน์ Festivals.....	99
	2.2 คอลัมน์ Things Thai.....	105
	2.3 คอลัมน์ A Few Thai Words.....	112
	3. บทความ.....	116
	4. หน้าโฆษณา.....	125
6	สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	130
	รายการอ้างอิง.....	139
	ภาคผนวก.....	141
	ประวัติผู้เขียน.....	161

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงหมวดหมู่ “ความเป็นไทย” ในคอลัมน์ Festivals.....	50
2	แสดงหมวดหมู่ “ความเป็นไทย” ในคอลัมน์ Things Thal.....	56
3	แสดงหมวดหมู่ “ความเป็นไทย” ในบทความ.....	71
4	แสดงหมวดหมู่ “ความเป็นไทย” ในโฆษณาของการบินไทย.....	80

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ตัวอย่างภาพปกนิตยสาร “สวัสดี” เดือนมกราคม 2535.....	39
2	ตัวอย่างภาพปกนิตยสาร “สวัสดี” เดือนกุมภาพันธ์ 2536.....	39
3	ตัวอย่างภาพปกนิตยสาร “สวัสดี” เดือนสิงหาคม 2536.....	40
4	ตัวอย่างภาพปกนิตยสาร “สวัสดี” เดือนกันยายน 2537.....	40
5	ตัวอย่างหน้าสารบัญนิตยสาร “สวัสดี”	45
6	ตัวอย่างคอลัมน์ Festivals.....	49
7	ตัวอย่างคอลัมน์ Things Thai.....	55
8	ตัวอย่างคอลัมน์ A Few Thai Words.....	67
9	ตัวอย่างภาพโฆษณาชุด Smooth as silk is a special hostess to take care of the little things.....	81
10	ตัวอย่างภาพโฆษณาชุด Smooth as silk is a smile that comes from the heart not the handbook.....	82
11	ตัวอย่างภาพโฆษณาชุด Smooth as silk “O”	83
12	ตัวอย่างการนำเสนอชื่อนิตยสาร “สวัสดี” ในช่วงปี พ.ศ. 2514-2518.....	89
13	ตัวอย่างการนำเสนอชื่อนิตยสาร “สวัสดี” ในช่วงปี พ.ศ. 2518-ปัจจุบัน.....	89
14	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอภาพปกนิตยสาร “สวัสดี”	92
15	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอหน้าสารบัญในช่วงปี พ.ศ. 2535-2536.....	96
16	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอหน้าสารบัญในช่วงปี พ.ศ. 2537.....	96
17	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอคอลัมน์ Festivals.....	99
18	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอคอลัมน์ Things Thai.....	105
19	ตัวอย่างภาพประกอบที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในคอลัมน์ Things Thai.....	111
20	ตัวอย่างวิธีการนำเสนอคอลัมน์ A Few Thai Words.....	112
21	ตัวอย่างการนำเสนอภาพประกอบบทความที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ทาง วัฒนธรรม.....	124
22	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยว.....	126
23	ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอบทความส่งเสริมการขายโปรแกรมการท่องเที่ยว..	127